

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

14 Qui nam contrahere teneantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

321
vel saltem comitatur, etiam si nihil expensè actum sit inter eos, qui contrahunt: exempli gratia: Naturale est in contractibus, ut quis de dolo teneatur: naturale est in deposito, nè is, qui suscipit rem depositam ex casu fortuito, vel leui culpa obligetur: naturale est in commodato, ut teneatur ex leuissima culpa, non tamen ex casu fortuito.

Differt autem substantia ab eo, quod est naturale in contractu; quod sine substantia contractus esse non potest, cum tamen possit esse sine eo, quod est naturale: quemadmodum, ut dixi superius, nequit animal esse sine corpore, & anima: potest tamen esse sine manibus, & pedibus; quia animalis substantia constat ex anima, & corpore, naturaliter verò, nisi aliquid aliud impediatur, animal manus, & pedes habet. In contractibus igitur, ut constat ex Bart. in l. 2. nu. 6. C. de iur. Emphyt. si pacta sint contra substantiam, ipsum contractum evertunt; unde emptio esse non potest, si ex pacto rei dominum ad emptorem non transeat: vel si ex pacto pretium non sit venditori soluendum: nam sine pretio rei substantia emptio non est. *Instit. de Empt. & vend. §. Pretium. & l. Generationis. ff. de contrab. empt.* Item locatio non est, si ex pacto conductor non sit metcedem soluturus, sed accepturus gratis rem locatam. Commodatum item non est, si res non gratis, sed metcede tradatur. Contra depositum substantiam est, si ex pacto, qui depositum aliquid, non possit illud quando voluerit repetere. Pacta verò, quæ sunt contra, vel præter id, quod est naturale in contractu, ipsum contractum non tollunt, vel perimunt: ut si, qui commodatum accipit, se obliget ad casum aliquem fortuitum; vel qui depositam pecuniam suscipit, eam numeratam accipiat. Ea verò, quæ accidunt contractui, ex contrahentium pacto adfunt, & adfunt; ut in emptione, quod pretium solvatur alibi, quam ubi res empta est, vel quod emptio fiat numerata statim pecunia, vel dilata ad tempus pretij solutione.

Insuper in contractibus spectari debent personæ, quæ contrahere possunt, aut non possunt: itidem, quæ possunt in contractum venire, aut non possunt: materia, in qua versatur, siue consistit contractus: item quemadmodum substantiam cuiusque contractus pertineant: quæ sint naturalia contractus: quæ verò accidentia, quibus obligationibus teneatur is, qui dat, & quibus is, qui accipit: postremò, quænam actio ex contractu oriatur. Actionem verò leges intelligunt, ius persequendi in iudicio, id quod cuique debetur. *l. Nihil aliud. ff. de Actio. & oblig.*

Quæres, An actio ab officio iudicis distinguatur? Respondeo, distinguere: nam officium iudicis est, cum tribuit cuique ius auctoritate, qua fungitur nullo actore petente: actio verò est, quando in iudicio præter iudicem sunt creditor, & debitor, vel vnus tamquam creditor, alter quasi debitor. Et creditor quando petit, ac persequitur ius, quod sibi debetur, dicitur Actor. Aliquando verò actio latius accipitur, & cum officio iudicis confunditur. Vnde querela inofficiosi testamenti dicitur Actio. *l. Cum filius. ff. de leg. 1.*

Actio est duplex, vna quæ dicitur personalis, altera realis. Realis actio est, per quam rem nostram, quæ possidebatur, ab alio petimus: & ideo semper est aduersus eum, qui rem nostram possidet, etiam si nihil nobiscum contraxerit, aut contra nos nihil deliquerit. Actio personalis est, qua agimus aduersus eum, qui obligatus est nobis ex aliqua causa ad faciendum, aut dandum aliquid; & ideo semper nascitur proximè ex contractu, vel quasi contractu, quo quis nobiscum contraxit: ex delicto, vel quasi delicto, quo quis in nos deliquit, vel quasi deliquit. Actio igitur personalis semper est in personam, quæ nobis est ex causa obligata. Actio verò realis semper nascitur ex dominio, vel quasi dominio, siue ex iure ex re, siue ex iure in rem. *l. in Rem. ff. de Rei vendit.* Quare actio realis non est in personam, quæ ex aliqua causa fuerit nobis obligata, sed in rem, quam possidet, cum tamen nobis debeatur.

Actio realis quædam est in rem corporalem, & hæc dicitur venditio rei, qua petimus in iudicio fundum, do-

num, librum, vel arma, tamquam nostra. Alia est in rem incorporalem, qua petimus in iudicio ius aliquod, vel seruitutem, quæ nobis debetur. Et hæc duplex est, vna quæ dicitur confessoria, quæ conuenit dicenti habere se ius transcendendi per fundum alienum, vel erigendi altius ædes suas, vel immittendi tignum, vel trabem in parietem alterius. Alia dicitur negatoria, quæ competit neganti, id quod petitur, vel asserenti oppositum eius, quod petitur, hoc est, quæ competit neganti se vllam seruitutem debere, vel asserenti se omni onere, vel seruitute liberum esse. *Instit. de Actio. §. Quæ si.*

Quinam contrahere prohibeantur.

CAPVT XIV.

PRIMO contrahere, vel quasi contrahere prohibetur quicumque non est rationis compos, uti furiosus, infans, ebrius, dormiens. Furiosus quidem, dum fuit. *l. In negotiis. ff. de Reg. iur. & l. §. Furiosus. ff. de Actio. & oblig.* Gloffa in *Clem. Furiosus, de Homicid.* & adeo hoc verum est, ut is, qui rationis est impositus, dum non sapit, nec alterum sibi obligare queat, nec sibi aliquid acquirere. Vnde furiosus non testatur. *l. Furiosum. C. Qui testam. facere poss. nec Religionem proficetur, ex 7. quasi. t. c. Gonsaldu. cap. Sicut tenor. de Regular.* nec matrimonium contrahit *cap. Dilectus. de Sponsal.* nec baptizat. *cap. De hoc. q. 1. §. Ecce.* nec baptismum recipit nisi in casu necessitatis, ut periculo mortis, iuxta præscripta. *c. Maiores. de Baptismo. vers. Ut dormientes:* nec delinquit, nec occidendo alium irregularitatem contrahit. *Clem. Si furiosus, de Homicid.* & non solum non ciuilitur, sed nec etiam naturaliter obligare, vel obligari potest; quia vltimam rationis non habet, sine quo obligatio, etiam naturalis non existit. Quare promissio, vel contractus, vel quasi contractus, etiam iureiurando firmatus, nullam vim habet: & ideo leges, & iura voluerunt, ut furioso curator daretur, qui eius bona administraret. *l. §. ff. de Curat. furios. dandis.* Quid verò si furiosus per interualla temporis sit sanæ mentis? Respondeo, in *l. Cum aliis. C. de Curatorib. furios.* sic haberi: Curatorem datum furioso, habenti per interualla temporum vltimam rationis, non desinere esse curatorem tempore, quo ille sanæ mentis efficitur; sed non exercere administrationem tunc, cum furiosus mentis est compos; quia tunc ipse furiosus compos mentis factus, omnia potest per seipsum agere: furore autem adueniente, curatorem suo officio fungi.

Secundò, is, qui mutus est simul & surdus à natura, contrahere non potest: si contractus, certa quædam verba requirit, ac postulet: potest tamen facere contractus, vel quasi contractus, qui consensu non verbis efficiuntur. Vnde potest inire contractum emptionis, locationis, societatis, mandati, mutui, commodati, depositi, pignoris: potest adire hereditatem sibi delatam, negotia alterius gerere, matrimonium contrahere. *l. Si stipulatur. & l. §. vlt. ff. de Actio. & oblig.* Iustificat enim in his contractibus, si signo, vel aliquo motu corporis consensum ostenderit. Sed quibus signis (quærat aliquis) constare poterit talis hominis voluntas, & consensus? Respondeo, in iudicio constare posse. Primò, si tabellio, cui nota est personæ conditio, testaretur se per signa, & motus cognouisse, & percepisse eius consensum. Secundò, si profiteretur se audisse à consanguineis, vicinis, vel aliis, quibus esset perspecta conditio personæ, cum per signa, & motus suum consensum declarasse. Tertiò, quando in iudicio probaretur, talem mutum digito, vel manu, vel capite, vel humeris annuendo significasse suum consensum. *Bart. in l. Mutuam. ff. de Acquir. heredit.*

Tertiò prohibetur contrahere prodigus, cui bonorum administratione interdictum est. *l. §. ff. de Curat. fur. dandis. & l. §. c. cui lege. ff. de Testam.* Is enim non videtur in con-

trahendo, ratione, & iudicio vri, & intereffi Republ. nē tales prodigi sua bona adminiftrant. Vnde per iudicem huiusmodi prodigis, qui sua bona dilapidant, curator datur; sed non prius datur, quā constituerit, eos sua bona dissipare: tunc enim curator datur, & eo dato, iudex interdicit prodigo suorum bonorum administratiōem, & publice denunciatiōem facit, nē quis cum eo contrahat. Quare, his perfectis, nullus contractus vim, & locum habet sine consensu curatoris. Sed quærat aliquis, an tali prodigo detur beneficio legis restitutio in integrum, si in contractu curatoris voluntate factō, læsus fuerit? Odofredus, & Alberic. in *l. Si curatorem habent. C. de in integr. restit.* negant tali prodigo competere restitutiōem in integrum: sed teste Anton. Gomes *tom. 2. var. resol. c. 14. num. 30.* cum *Glo. in l. 1. C. de Curat. furios. in verb. Ad agnatum*, censet omnia, quæ iure conveniunt minoribus, competere etiam prodigis, & hanc opinionem esse communi consensu receptam. Deinde quærit qui spiam, an si talis prodigus contrahat sine curatoris consensu, & contractum inreiuando constituit, valeat contractus? Dux sunt opinionēs, vt dixi *sup. hoc lib. cap. 3. in regula 1.* quarum non negat eum valere, quam prebant, & sequuntur Bartolus, Baldus, Paul. Alex. Ripa, Panorm. Anchar. apud Anton. Gomes *tom. 2. var. resol. c. 14. num. 32.* & Couart. in *c. Quamuis pactum, de Pact. in 6. par. 2. §. 3. num. 8.* Ratio eorum est, primò quia talis prodigus sine iudicio creditur contrahere, vel quasi contrahere, ergo contractum ab eo factum non confirmat iururandū. Deinde, quia leges, ac iura prodigum æquant furioso. Altera sententia est, talem contractum iururando confirmari sic Anton. & Imol. Roman. & Aret. apud Couart. & Anton. Gomes *locis supra citat.* Quod isti hac ratione confirmant; quia prodigus prohibetur contrahere, non quia rationis sit impositus, sed nē sua bona disperdat: ergo si contractum iururando confirmat, eum facit ratum, & firmum. Prima sententia est communi consensu recepta; & proinde tenenda est. Tertiò quærit quis posset, an si quis manifesto, & euidenter sit prodigus, contrahere, vel quasi contrahere possit? Respondeo, posse, quia id facere non est lege prohibitus. Si obiciatur id, quod est in *l. Si quis cum se ret. ff. de usu. cap. pro empt.* Ille, qui emit ab eo, qui scit statim perditurum, & consumpturum in malum, & deprauatum vsum, nō est bonæ fidei emptor, nec habet eum sibi obligatum, nec potest ab eo repetere.] Respondeo, eam legem locum habere in eo, qui sciens contrahit cum alio, quem scit statim consumpturum rem in malum quempiam vsum certum, & determinatum, vt si lusori, dum ludit mutuum detur, is enim tunc non potest repetere.

Quartò prohibetur contrahere tutor, vel curator cum suo pupillo, vel minore, nisi palam, & bonâ fide id faciat. *l. Cum ipse. C. de Contrab. empt.*

Quintò, prohibetur iudex in suo territorio cum subditis contrahere. *l. 1. C. de Contrab. iudic.*

Sextò, prohibetur aduocatus lite durante contrahere cum his, qui litigant. *l. Quisquis. C. de Postulando.*

Septimò, medicus cum infirmo, quem curat, durante infirmitate contrahere nequit. *l. Medicus. C. de var. & extr. ord. crimin.*

Octauò, alicubi legibus Principum, vel statutis ciuitatū prohibetur vxor sine mariti consensu contrahere.

Nonò, alicubi etiam statutis cautum est, nē foemine contrahant, vel quasi contrahant sine consensu duorum consanguineorum, vel vicinorum.

Decimò, pupillus non potest contrahere: quod sic intellegendum si infans sit, hoc est, minor septennio, nec sibi alterum, nec se alteri vilo modo obligare potest naturaliter, aut ciuiler. *Glo. in l. Pupillus. ff. de Actiō. & oblig. & l. Quod pupillus. ff. de Condit. in deb.* quia tunc compos rationis non est, & propterea solus tutor ipsi datur, qui bona eius administrare, & contrahere possit: quod si infantia sit proxima, hoc est, si septem annos excesserit, obligari non prohibetur in rebus parui momenti, quæ non egent magnâ deliberatione, neque tendunt laqueos, sed potius

ipsi lucro sunt: alioqui, sine tutore obligari per contractum, siue quali contractum nequit. Si vero ita se proxiimum exceleserit, vt pubertati sit proximus, hoc est si ad decem annos peruenerit, & rationis compos effectus, alteri ciuiler se obligare non potest per contractum, vel quasi contractum, absque tutoris auctoritate: attamen sine tutore potest alterum sibi obligare, & sibi acquirere. *l. Pupillus. ff. de Acquir. rer. dom. & l. i. ff. de Inuicilibus stipul. §. Eurofus.* Potest inidem huiusmodi pupillus obligari non ciuiler, sed naturaliter sine tutore: Vnde sit, vt ei adhibitus fideiusor obligetur, & pignus pro eo datum obligatum creditor sit, vt cogitur *ex l. ff. de Nouat. ac ex l. M. arcellus. ff. de Fideiuss. & l. Si pupillus. ff. Ad legem Falciā. & Glo. in l. 1. ff. de Nouat. in verb. Promiserit.* Insuper pupillus si in contractu, vel quasi contractu, per tutorem, vel sine tutore factō læsus fuerit, potest beneficio, & privilegio legis in integrum restitui. *l. Si curatorem habent. C. de In integrum restit.*

Vndecimò, minor viginti annis curatorem habens, nequit sine ipsius auctoritate contrahere: potest tamen sine eo sibi alterum obligare, & sibi acquirere. *l. Si curatorem habent, paulo ante citata.* Quod si curatorem non habeat, potest per seipsum contrahere, quia adultæ ætatis est. Habens inidem curatorem, potest sine eo naturaliter obligari. Præterea, siue habeat curatorem, siue non habeat, in contractu, vel quasi contractu factō per curatorem, vel sine eo, si læsus sit, gaudet beneficio, & privilegio legis, vt restituar in integrum. *l. 1. & per totum titulum de Restit. in integrum. & l. 1. & per tot. titulum Digesti de Minoribus. & c. Constitutus. de In integr. restit.* Ex quo fit, vt si minor læsus sit in contractu emptiōis, locatiōis, societatis, vel in quolibet alio contractu, restitui possit, ita vt si vendiderit, vel locauerit, emerit, vel conduxerit, restituar tum aduersus ipsam contractum, vt totus ipse restituar, si ei non expedit contrahere: tum aduersus pretium, si fuerit læsus in pretio rei, quamuis non excedat dimidiam partem iusti pretij, vt tunc restituar non aduersus contractum, sed aduersus pretium, vt illud augeatur, vel minuatur.

Si minor donet aliqua bona sua alteri, potest restitui, præterquam si donauerit propter beneficia in eum collata, vel propter sponsalium largitarem, pro conditiōe personarum, vel consuetudinis prouincie, & populis, ac gentibus. *l. 1. & 2. C. Si aduersus don. & l. Cum in plures. §. vlt. ff. de Administrat.*

Si minor inidem transactionem fecerit, vel diuisionem hereditatis, vel rei communis permutatiōem, vel quodlibet aliud pactum, in quibus sit læsus, potest restitui. *l. 1. & 2. C. Si aduersus transact.* Idem iuris est, si fecerit compromissum, & probauerit se læsum ab arbitro.

Si minor viginti quinque annis mulier nubat, & det amplio rem dotem, quam conditiō mariti, vel consuetudo prouincie requirat, potest restitui. *l. Si ex causa. §. In dotes. ff. de Iur. dot.*

Si minor in petitione mutui læsus sit, videlicet, quia mutuum sibi datum perdidit, potest restitui, ita vt soluere non cogatur, nisi per creditorem probetur mutuum esse conuersum in rem minoris, vel ex eo mutuo minorem factam esse locupletio rem. *l. 1. & 2. C. Aduersus cred.* hoc locum potissimum habet, quando creditor, qui mutuum dedit, est vsurarius, & dedit mutuum ad vsuras; vel si dedit simpliciter quidem, minor tamen probauit se læsum fuisse.

Item si minor rem suam amiserit, vsucapione, vel præscriptiōe, potest restitui. *l. 1. C. Si aduersus vsucapionem.*

Præterea potest restitui minor, quando læsus est in solutiōe pecuniæ sibi factæ. *l. 1. C. Si aduersus solutiōnem.*

Item si minor, vel sine curatore, vel sine curatoris consensu adiut hereditatem, quæ sit damno, sibi debitam ex testamento, vel ab intestato: aut vitium, & quæ sit ipsi lucro,

restituatur potest restitui. *l. 1. C. Si minor ab hered. se abstin.*
l. An prator. f. Non solum. ff. de Minoribus.

Idem iuris est, si laesus fuerit in electione; quia deterior rem sibi delegent, aut optauerit. *l. Et si sine. ff. de minoribus.*

Item si tacite, vel expresse sese aliquo iure abdicauerit, hoc est, renunciauerit iuri sibi debito. *l. Minor. ff. de Mino.* Eadem ratio est, si minor per sententiam condemnatus in causa civili, vel criminali, laesus fuerit imperitia, vel culpa iudicis, vel ipsius minoris, quia nihil opposuit, vel excepit, cum iure potuisset. *l. 1. C. Si aduersus rem iudicatam.*

Si quæras, quid debeat minor probare, quando petit restitutionem in integrum? Respondeo, satis esse, si probet se minorem esse, & laesum fuisse. *l. An prator. f. Non solum. ff. de Minoribus.* ubi sic habetur: [Mih autem semper succurrendum esse videtur, si minor sit, & se circumuentum doceat.]

Dubia questio est, An beneficium legis de restituendis minoribus in integrum transeat ad heredes? Ratio dubitandi est, quia tale privilegium est personæ: at personæ privilegium cum ipsa persona finitur, & definit. *l. Quia ratio. ff. de Solution. C. de Privilegiis. de Reg. iur. in 6.* Respondeo, transire ad heredes. *l. Non solum. ff. de In integr. restit. & ibi Gloss. & Bart. & Bald. & Albericus.* Nec obstat argumentum obiectum; quia tale privilegium non conceditur minoribus præcisè ratione personæ, sed læsionis, & detrimenti, quod quidem non solum ipsis minoribus, sed etiam eorum heredibus nocet.

In dubium etiam vocitur, an tale beneficium, & privilegium legis conueniat minori contra tertium etiam possessorem? Communis est sententia conuenire, quando tertius possessor emit, vel acquisiuit rem; vel quando primus emptor, vel is, qui contraxit cum minore, soluendo non est, vel quando minor est laesus ipso contractu, videlicet, quia ei non debebatur rem vendere. *l. In causa. §. Interdum. C. l. Si ex causa. ff. de Minor.*

Quæres, intra quantum temporis spatium debeat minor petere restitutionem in integrum? Respondeo, intra quadriennium continuuum, computandum à die, quo lapsum est tempus viginti quinque annorum; ex quo prima dies anni viginti sexti illuxit. *l. vltim. C. de Temporibus in integr. restitui.* Et quamuis possit restitui aduersus omnes contractus, in quibus est laesus, antequam viginti quinque annos attigerit, non tamen aduersus eos contractus, quos fecit intra ipsum quadriennium, post viginti quintum annum elapsum: illud enim quadriennium conceditur, ut possit minor petere restitutionem aduersus contractus, quos in minori ætate fecit: non autem aduersus contractus, quos fecit post ætatem viginti quinque annorum, quia in ea ætate minor non est.

Quid dicendum, quando duo, vel plures habent rem, vel causam communem, & vnus eorum est minor, alter maior, tuncne restituito minoris proderit maiori? Respondeo, si ea res, vel causa diuidua est, non prodesse, quia minor sui pars restituatur; si vero indiuidua sit, prodesse, ut si maior, & minor seruaturam habeant in fundo alieno, qua sese abdicauerit: si minor restituatur, prodest etiam ea restituito maiori. Quæres, an post legitimam ætatem viginti quinque annorum possit quis ita ratum habere contractum, quem fecit in minori ætate, ut amplius non gaudeat privilegio legis, de restitutione in integrum? Respondeo: si contractus iure valeat, & minor sit laesus, & poterat restitui; tunc valere contractum, si ratum habuerit, nec posse restitui. *l. 1. C. Si minor factus rat. hab.* Si vero contractus ipso iure non valuit; quia in eo desuit sollemnis formula iuris, tunc etiam confirmat contractum, si ratum habuerit, ita ut non possit restitui beneficio legis minoribus competentis, quamuis possit ut alio beneficio, vel remedio legis, quod est maioribus concessum, utpote legis secundæ beneficio, quæ habetur in Codice, tam late citate. Si maior factus alienationem factam sine decreto ratam ha-

buerit: quo casu, si post legitimam ætatem, contractum onerosum ratum non habuit expresse, sufficit si tacite confirmauit, videlicet, si nihil conuestus est per quinque annos continuos post completam minorem ætatem, vel per decem inter presentes, vel per viginti inter absentes: quia contractus fuit donationis, ut in ea lege habetur.

Quæri etiam solet, An minor possit petere supplementum ætatis, ita ut amittat privilegium iure concessum minoribus? Respondeo, si masculus sit viginti annorum; aut si femina decem & octo, & probet se idoneum, & habilem ad bona administranda, posse à Principe supplementum ætatis impetrare; & tunc à potestate curatoris eximitur, & per se sua bona administrat, nec potest amplius gaudere beneficio, & privilegio legis de restitutione in integrum: non tamen poterit prædica, siue bona sua immobilia alienare sine iudicis decreto: & si alienauerit, potest restitui. *l. 2. C. de his, qui veniam ætat. impetr. C. in l. 2. habetur, talem minorem post impetratam veniam ætatis, debere eam ostendere coram iudice ordinatio, & probare se maiorem esse viginti annis, & idoneum ad bona sua administranda.* Gloss. *ibidem:* nisi hæc duo probauerit, antequam supplementum siue veniam ætatis à Principe petat, vel impetret. Deinde requiritur, ut ostensa facultate à Principe impetrata, iudex concedat, & decernat administrationem. *l. Ea qua. C. de Temporibus in integrum restitutionis.*

Quid si alicui relinquatur legatum, vel fidei commissum in vltima voluntate, vel promittatur aliquid in tempus legitimæ ætatis? Respondeo: ipsi non debent eiusmodi legatum, vel fideicommissum, donec sit legitimæ ætatis, videlicet viginti quinque annorum; nec sufficere si à Principe impetrauerit supplementum ætatis; quia testatoris, vel stipulatoris, vel promissoris videtur esse mens, ut illud debeat ei, quando legitimam naturaliter ætatem, scilicet viginti quinque annorum, habuerit. *l. vlt. C. de his, qui veniam ætat. impetr.* Idem iuris est, quando aliquid est legatum, fideicommissum, vel promissum in tempus, quo quis possit res suas administrare.

Quæres, quandoenam requiratur decretum iudicis, ut valeat alienatio bonorum suorum per minorem facta? Respondeo illud semper requiri in alienatione rerum immobilium, & istam etiam causam, puta ætis alieni soluendi, alimentorum, vel aliam similem causam. Item tale decretum debet probari, & in acta redigi per rebellionem, alioquin alienatio nullam vim habet. *l. 1. C. per totum titulum. ff. de Rebus eorum, qui sub tutela, vel cura sunt. C. l. 1. per totum titulum. C. de Præd. minor.*

Item alienatio rerum mobilium, quæ seruando seruari possunt, ut auri, argenti, gemmarum, ferri, vel alterius cuiuscumque rei pretiosæ, sine decreto iudicis non valet. Aliæ res, quæ seruari nequeunt, possunt sine decreto alienari. *l. Lex qua tutores. C. de Administr. tutor.* Illæ vero res, quæ seruando seruari non possunt, dicuntur quæ triennio durare nequeunt. Gloss. *l. 1. C. l. vna. C. Si aduersus susceptionem.*

Insuper etiam si pater sit tutor, vel curator filij emancipati, vel legitimus administrator bonorum filij, quem in sua adhuc potestate habet, non valet alienatio predictorum bonorum, sine iudicis decreto. *l. Si pupillorum. §. Si pater. ff. de Rebus eorum, qui sub tutela, vel cura sunt.* Habet quoque locum, etiam si minor non alienet, sed remittat debitum, vel renuntiet iuri sibi competenti, vel desinat acquirere rem alienam immobilem, utpote sibi legatam, vel fidei commissam, vel iure successionis delatam, vel alio modo sibi relictam, ac debitam. *l. Magis puto. §. Si fundus. ff. de Rebus eorum, qui sub tutela, vel cura sunt.*

Habet quoque locum, quando minor promittit datum se rem aliquam immobilem, vel rem sursum debitum, aut renunciatum in actionem personalem, quam habet ad eam rem consequendam. *l. Si ad resoluendam. C. de Præd. minorum.*

Nequit minor rem immobilem permutare, sine Iudicis decreto, quia permutatio est quaedam alienatio. *l. vlt. C. de Reb. alienis non alienan.*

Nequit etiam minor consentire in diuisione hereditatis, in qua continentur res immobiles, sine decreto, quia diuisio est quaedam permutatio. *argumento ex l. Cum pater. §. Hereditatem. ff. De legat. 2.* Non potest idem rem immobilem hypothecae subicere, vel obligare, absque Iudicis auctoritate. *l. Si pupillorum. §. 1. ff. De rebus eorum, qui sub tutela, & cura sunt.*

Nequit similiter minor, sine decreto rem immobilem in emphyteusim dare, vel in ea vsum fructum, vel quamlibet seruitutem constituere. *l. Sed si pecunia. §. vltim. ff. De rebus eorum, qui sub tutela, vel cura sunt.* Non potest etiam transactionem facere sine decreto Iudicis, super rem aliquam immobilem. *l. Non solum. C. de Prædij minorum, & proinde nequit compromittere, quia compromissum est quaedam transactio. l. Non distinguemus. §. Iulianus. ff. De Arbitris.* Quid si ratione transactionis minor non traderet alteri rem immobilem, sed potius retineret data pecunia aduersario? Respondeo, tunc valere transactionem sine decreto, *Glossa in l. Nummi. ff. De transactione.*

Dubie quaestio est, An pater, vel testator possit concedere facultatem filio, vel heredi minori, qua alienet bona immobilia sine decreto Iudicis? Respondeo, potest. *l. 1. §. l. Magis puto. Si fundus. ff. De rebus eorum, qui sub tutela, vel cura sunt. §. l. Tutelam. C. De administrat. tutor.* Et hoc locum habet, etiam si testamentum, vel codicilli, in quibus talis facultas continetur, sint inutiles, & minus solemnes. *l. vltim. C. de Reb. alienis non alienan.*

Solet etiam quaeri, Quid dicendum, quando minor habet domicilium in vno loco ratione originis, & in alio ratione habitationis, & in alio, in quo nullum est illi domicilium, res sita sit, & expediat ei rem vendere. Quis Iudex debeat decretum interponere? Respondeo, liberum esse cuiuslibet Iudicis ex illis decretum interponere. *l. Magis puto. §. Illud quaeri. ff. De rebus eorum, qui sub tutela, vel cura sunt.*

Quaerit, An si minor contractum iurauerit, ita valeat contractus, vt minor non amplius possit gaudere privilegio legis de restitutione in integrum? Respondeo, valere, vt docent communiter iuris Ciuilis interpretes in *Authentic. Sacramenta puer. Cod. Si aduersus veniat. & Iuris Canonici Doctores in cap. Cum contingat, de iureiur. r. & in cap. Quamuis pactum, de pactis in Sexto.* Dummodo tamen iuramentum non sit interpositum vi, metu, aut dolo. Habet autem praedicta lex locum, siue iurandum in ipso contractu adhibeatur, siue ante, siue post contractum, *Glossa, & alij Auctores in Authentic. Sacramenta puer.* Habet etiam vim, tamen si contractus, sine Tutore, vel curatore sit factus. *Bartolus & alij in praedicta Authentic. Sacramenta puerum.* Item etiam si contractus de re immobili fiat absque Iudicis auctoritate. *Glossa, cum aliis in loco citato.* Habet etiam locum, tamen si minor admodum non sit de beneficio legis, sibi competentis de restitutione in integrum. *Bartolus, & alij in eadem Authentic.* Idem praeterea ius est in remissione, & liberatione, quando minor liberat tutorem, curatorem, vel alium quemlibet debitorem à debito, vel obligatione. *Bartolus, Albertus, & Bald. in Authentic. citata.* Procedit etiam, quando minor iurat per procuratorem, dummodo consueuerit illum ad contrahendum, & iurandum pro eo, & speciale ad id mandatum dederit. *Glossa, & alij in eo loco, quem dudum id saepe proculimus.*

Quaerit, An filiusfamilias contrahere possit? Ratio dubitandi est, quia testari non potest. *l. Qui in potestate, ff. De testamentis, §. l. 3. C. Qui testamentum facere possunt. & Instit. Quibus non est permissum facere testamentum. §. 1.* Respondeo, posse contrahere. *l. Nam ex contractibus. ff. De iudiciis, §. l. Filiusfamilias. ff. De actionibus,*

& oblig. §. l. per totum Titulum. ff. Ad senatusconsultum. Macedonianum.

Quaerit idem, An seruus possit contrahere? Rationem dubitandi afferit, quia in *l. Quod atinet. ff. De regul. iur.* habetur, Seruum iure Ciuili nemini obligari. Respondeo, posse seruum naturaliter, quamuis non ciuilitate, alterum sibi, & se alteri obligare: vt puta, si soluerit creditori, postea manumissus nequit repetere, & creditor potest penes se retinere. Idem si fideiussores adhibeat, si deussor tenetur. Si pignus pro eo sit datum, obligatum est creditori. *l. Naturaliter. §. l. Si id quod. ff. De condit. indeb. §. l. Quod dicitur. §. l. Quod fideiussores. §. 2. ff. De fideiusso.*

Quaerit idem, An Religiosus contrahere queat? Nequit, quia is velle, & nolle non habet: suam enim voluntatem transfuit in voluntatem superioris. *cap. Si religiosus, de elect. in 6. cap. vltim. De sepul. in 6. cap. Non dicatur. 12. quæst. 1.*

Vltimo quaeritur, An possit Princeps cum suis subditis contrahere? potest. *l. Caesar. ff. De publicanis, & vltim. galibus.*

Sed dubie quaestio est, An quando contrahit, obligetur tantum naturaliter, an etiam ciuilitate? Communis est opinio, naturaliter, non ciuilitate obligari, quia Princeps solutus est Legibus suis. *l. Princeps. ff. De legibus.* Atque *cap. 1. De probat. Albericus in l. ff. De offic. Procurator. Casarius.*

Aliorum est opinio, eum in contractibus, vel quasi contractibus etiam ciuilitate obligari. *Baldus in l. Princeps. ff. De legibus. Ar. cap. 1. De probat. Albericus in l. ff. De offic. Procurator. Casarius.*

De qualitatibus Contractuum.

CAPIT. XV.

SCIENDUM est, Contractum aliquando fieri pure, & simpliciter, aliquando in diem, aliquando sub conditione, aliquando alternatiue, hoc est, sub distinctione: & haec dicuntur contractuum qualitates.

Primo quaeritur, An si contractus pure, & simpliciter fiat, statim actionem, & obligationem producat? Respondeo, producere, ita vt statim debitum peti possit. *l. Eum qui Calendis. §. Quoties. §. l. Cedere diem. ff. De verb. signific. §. l. In omnibus obligat. ff. De regul. iur.*

Secundo quaeritur, An tot sint contractus, quot sunt res contentae, & comprehensae in ipso contractu, quamuis vnica forma verborum exprimentur? Respondeo, tot esse contractus, quot res in contractu continentur. *l. Scribimus. §. De conditionibus:* sic etiam tot sunt legata, quot res vna clausula, & oratione legatae. *l. vltim. §. vltim. ff. De legat. 1.* Idem iuris est in iudiciis: tot enim sententiae sunt, quot capitula in vna sententia contenta. *l. Etiam. §. Ex causa. ff. De minoribus.* Item si in vna, & eadem scriptura plura sint testimonia testium sub vna solemni formula contenta, pro pluribus testimoniis habentur. *l. Si quis ex argentariis. §. Si pretium. ff. De edendo.*

Si quaeras, Quid iuris sit ex hoc, quod vnus contractus, aut plures censentur? Respondeo, diuersos effectus inde existere. Nam si plures sint contractus, plures pensiones, quae Gabellae dicuntur, etiam debentur, quando ex contractu talis pensio debetur. Si vero vnus sit contractus, vna tantum pensio solvenda est.

Secundo, si plures sint contractus, eò quòd plures sint res, tunc consequens est, vt si quis res plures acceperit in emphyteusim, & vna male utatur, non ideo sit priuandus ceteris. At si vnus sit, eò ipso, quo male utatur vna, respiciatur est omnibus.

Tertio, si plures res vendantur vnico pretio cum pacto de retribuendo: tunc si vnus est contractus, non cogitur venditor vnam rem redimere sine alia. Si vero

plures